

**Інновації
в освітньому процесі:
методологія, тенденції,
технології**

Ізмаїл
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО МОЛОДИХ УЧЕНИХ, АСПІРАНТІВ, СТУДЕНТІВ ІДГУ

**ІННОВАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ:
МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕНДЕНЦІЇ, ТЕХНОЛОГІЇ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Інновації в освітньому процесі: методологія, тенденції, технології. Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Ізмаїл: РВВ ІДГУ. 2020. 186 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Я.В. Кічук,

доктор педагогічних наук, професор, ректор Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Л.Ф. Циганенко – д.і.н., професор;

Н.В. Кічук – д.пед.н., професор;

Д.Г. Іванова – к.пед.н., доцент;

Ю.В. Холостенко – к.пед.н.

Члени оргкомітету конференції:

Ю.В. Холостенко,

Г.І. Градинар.

Упорядники збірника:

Г.І. Градинар.

Тексти публікацій були перевірені за допомогою системи пошуку ознак плагіату Unichesk в рамках проекту підтримки наукових університетських видань.

ЗМІСТ

Ашурбаєва Р. Вплив інтегрованого підходу при формуванні особистості <i>(рос.)</i>	6
Барбакар Г. Розвиток критичного мислення на уроках в початковій школі.....	8
Бафаєв М. Формування національної толерантності як основа життєвих компетентностей особистості в умовах глобалізації <i>(рос.)</i>	12
Бозоров З. Інноваційні технології розвитку та формування громадянської культури студентської молоді у вищих закладах освіти <i>(рос.)</i>	17
Вахабов А. Педагогічна інтеграція як фактор гуманізації вищої освіти <i>(рос.)</i>	20
Гамзаєва М. Підходи та принципи формування готовності студентів педагогічного вишу до самоосвіти <i>(рос.)</i>	23
Ганчу О. Теоретичні засади роботи вчителя з обдарованими учнями в процесі інклюзивного навчання.....	27
Гапochenко Ю. Практичне застосування інтерактивних технологій для формування інтелектуальної культури молодших школярів.....	30
Гергі В. Теоретичні засади явища булінгу в закладах освіти.....	32
Глушук С. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій при вивченні гуманітарних дисциплін у закладі вищої освіти.....	35
Давранов Н. Професійна компетентність сучасного вчителя фізичної культури <i>(рос.)</i>	37
Давранова Д. Формування педагогічної компетентності у майбутніх спеціалістів педагогічних вишів <i>(рос.)</i>	39
Даной В. Еколого-гуманітарна освітня парадигма як основа формування екологічної культури дітей.....	41
Діхтяренко В. Настільні ігри як інструмент особистісного розвитку дитини.....	43
Димова В. Розвиток у молодших школярів механізмів ціннісного ставлення до людей.....	47
Желяскова М. Розвиток зв'язного мовлення у дітей: лінгводидактичний аспект.....	50
Звєкова В. Використання мультимедійних технологій як засіб інноваційного навчання молодших школярів.....	53
Ібрагімова Г. Інтеграція як умова зростання якості дошкільної освіти <i>(рос.)</i>	55
Іванова Д. Деякі підходи щодо використання інноваційних педагогічних технологій в умовах інклюзивної освіти.....	57
Кадиров Х. Формування медіакомпетенцій у початковій школі <i>(рос.)</i>	59
Кадирова Г. Використання практичних результатів щодо формування загальної компетенції студентів на заняттях з хімії <i>(англ.)</i>	61
Каракаш В. Lego-конструювання в освітньому просторі альтернативного закладу дошкільної освіти.....	62

4 | **Інновації в освітньому процесі: методологія, тенденції, технології**

Карієв А., Кальбергенова Ш. Педагогічна взаємодія викладача зі студентами як фактор ефективності професійної підготовки майбутніх педагогів (<i>англ.</i>).....	64
Кічук Н. Професійна діяльність педагога як інноваційний освітній проєкт.....	68
Клопот К. Використання дидактичних ігор під час навчання з математики молодших школярів.....	70
Кобилянська І. Організація спільної проєктної діяльності молодших школярів і батьків в умовах початкової школи.....	73
Комар І. Професійна іншомовна компетентність майбутніх юристів.....	77
Курбанов І.; Курбанова Г. Особливості конфліктологічної культури в прояві компетентності викладача в епоху інновацій (<i>рос.</i>).....	79
Ліпчевська І. Застосування TagCloud для збагачення україномовного лексичного запасу учнів початкових класів шкіл з викладанням мовами національних меншин	83
Лозова С-М. Формування вихователем освітнього е-середовища для забезпечення тематичного навчання старших дошкільників.....	85
Матюхіна В. Дошкільна освіта як важлива складова підготовки дітей до школи.....	89
Мельникова Р. Інтегрований урок як форма реалізації міжпредметних зв'язків.....	92
Мельниченко Е. Сучасні вимоги професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи в умовах НУШ.....	94
Мондич О. Компетентнісний підхід у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи.....	97
Мусина Р., Смирнова С. Оценка роли рефлексии в технологии развития критического мышления.....	99
Назаров А. Цілі та завдання змішаного й дистанційного навчання (<i>рос.</i>).....	103
Недялкова А. Інтегроване навчання в початковій школі.....	106
Ніделку Т. Особливості застосування мультимедійних та інформаційно-комп'ютерних технологій засобів навчання у роботі з дітьми початкової школи.....	109
Нічіпорук О. Формування медіаграмотності вчителів початкових класів.....	111
Ноговіцина Н. Використання народних традицій у формуванні гармонійної особистості дошкільника.....	115
Останов Ш. Арт-терапія як психолого-педагогічна технологія (<i>рос.</i>).....	120
Панфьорова І. Практична реалізація моделі викладання англійської мови у вищих закладах освіти (<i>англ.</i>).....	123
Пенькова С. Удосконалення мовленнєвої культури майбутніх учителів початкової школи в процесі фахової підготовки.....	125
Райбедюк Г. Вивчення літератури рідного краю в системі методичної озон-технології (на матеріалі творчості поетів придунав'я).....	127

Рустамова Г. Формування компетентностей учня через специфічну інтерпретацію образу тополі в узбецьких народних піснях <i>(рос.)</i>	131
Рябушко С. Використання сучасних автентичних засобів навчання англійської мови в новій українській школі.....	133
Савчук С. Формування пізнавальної діяльності молодших школярів як педагогічна проблема.....	136
Саїдазімова Д. Ролі та цінності викладання лідерства <i>(англ.)</i>	138
Самсонникова І. Педагогічні підходи до визначення математичної грамотності в молодших школярів на етапі організації позакласної роботи.....	141
Сивак А. Застосування стратегії педагогічної взаємодії з батьками учнів з особливостями в розвитку засобами дизайнерської діяльності.....	144
Смалько О. Сучасні електронні послуги для задоволення культурно-освітніх потреб: переваги та потенційні небезпеки.....	147
Терзі Г. Технологія використання природного матеріалу в дитячій творчості.....	149
Ткаченко В. Соціокультурна компетентність на уроках української мови.....	153
Томчани Л. Використання інноваційних педагогічних технологій при навчанні іноземної мови (на прикладі пісенних матеріалів) <i>(рос.)</i>	155
Усманова М. Змішане навчання в сучасному освітньому процесі <i>(рос.)</i>	157
Халілова Н. Рефлексія як умова саморозвитку особистості <i>(рос.)</i>	161
Христюк О. Організація мистецького досвіду старших дошкільників для формування інтересу до української музики.....	164
Челапко С. Особливості педагогічної творчості вчителя початкової школи.....	166
Чернова В. Виховання та навчання особистості дитини в колективі в умовах інклюзивного навчання.....	170
Чудакова В. Формування життєвих компетентностей конкурентоспроможності особистості у швидко змінних умовах інноваційної діяльності.....	172
Чупров Л., Чудакова В. Особливість використання психодіагностичної тріади методик для дослідження структури інтелектуального розвитку молодших школярів <i>(рос.)</i>	176
Шадієв Ф., Раджабова Р. Психолого-медико-педагогічний консиліум у школі <i>(рос.)</i>	180
Юлдашева Д. Різноманітність методів навчання розвитку навичок творчого мислення у студентів <i>(рос.)</i>	182

7. Маєвська Л.М. Етнокультурне виховання: погляд на проблему. URL: http://eprints.zu.edu.ua/4319/1/%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B5_%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf

8. Поворознюк С. І. (2018). Українська іграшка як етнокультурний засіб виховання дітей дошкільного віку. *Освітній дискурс : збірник наукових праць*. Київ: «Видавництво «Гілея», 2018. Вип. 9 (11-12) : педагогічні науки. С. 103-111.

АРТ-ТЕРАПИЯ КАК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ТЕХНОЛОГИЯ

Шухрат Останов

старший преподаватель

Бухарский государственный университета (Узбекистан)

Вступление. В современном обществе и в системе образования все более отчетливо обнаруживается ряд проблем социально-педагогического характера. В связи с повышением социального престижа интеллекта и научного знания педагогическая установка в первую очередь на развитие мышления превращает эмоционально-духовную сущность ребенка во вторичную ценность.

Анализ научной литературы и обобщение практического опыта свидетельствуют о повышении интереса педагогов к использованию искусства в воспитательных целях, т.к. именно в искусстве наиболее полно и последовательно проявляются художественные возможности человека.

Придавая огромное значение формированию личности посредством искусства, Л. С. Выготский, Д. Б. Эльконин, М. С. Каган, Б. М. Неменский, М. М. Бахтин и другие авторы отмечали, что приобщение ребенка к миру прекрасного, «погружение его в удивительный мир единства чувств и мыслей, преобразующих человека, обогащает его, раскрывает творческий потенциал» [1, с. 80-81].

В связи с вышесказанным особый интерес представляет педагогическое направление арт-терапии.

Основная часть. Термин «арт-терапия» (art therapy) стал впервые использоваться в 1940 гг. в англоязычных странах такими авторами, как М. Наумбург и А. Хилл для обозначения различных форм клинической практики. Общим для всех них выступало психологическое «сопровождение» клиентов с эмоциональными, психическими и физическими нарушениями в ходе их занятий изобразительным творчеством с целью их лечения и реабилитации.

Арт-терапия – метод психотерапии, использующий для лечения и психокоррекции художественные приёмы и творчество, такие как рисование, лепка, музыка, фотография, кинофильмы, книги, актёрское мастерство, создание историй и многое другое. Со времени основания в арт-терапии образовались два главных направления. Во главе первого направления стояла Эдит Крамер, рассматривавшая изобразительное искусство как терапию и арт-психотерапию.

Второе направление возглавляла Маргарет Наумбург, специализировавшаяся на инсайт-ориентированной арттерапии.

Оба эти направления основывались на психоанализе, но имели различия, о которых упоминалось выше.

В системе различных направлений психотерапии, использующих искусство, арт-терапия рассматривается как совокупность психологических методов воздействия, осуществляемых в контексте изобразительной деятельности клиента и психотерапевтических отношений и используемых с целью лечения, психокоррекции, психопрофилактики, реабилитации и тренинга лиц с различными физическими

недостатками, емоціональними і психічними расстройствами, а так же представителів груп ризику [2, с. 17]. Арт-терапія включає в себе: ізотерапію, фототерапію, музтерапію, книготерапію, кінотерапію, сказкотерапію, ароматерапію, глинотерапію, танцетерапію, театротерапію.

Не смотря на обилие методів і засобів, ціль всіх видів арт-терапії одна – допомогти людині, нормалізувати його душевне стан, вивести із важкого емоціонального ступору і збільшити в ньому самодостаточність і емпатію.

Кожний із вищеперечислених видів арт-терапії направлено, як правило, на комплекс або один із органів почуттів. За рахунок цього досягається максимальна зосередженість і активація стимульованих сенсорів.

Коррекційні можливості арт-терапії пов'язані, перш за все, з наданням дитині практично неограничених можливостей для самовираження і самореалізації в продуктах творчості.

Педагогічне навантаження арт-терапії має неклінічне спрямування і розраховано як на потенційно здорову особистість, так і особистість з особливостями в розвитку. Многочисленні зарубіжні і вітчизняні дослідження відзначають, що арт-терапія не має протипоказань. Л. Д. Лебедева пише про те, що кожен людина, незалежно від культурного досвіду і художніх здібностей, може бути учасником арт-терапевтичного процесу [3].

На перший план в педагогічному підході виходять завдання розвитку, виховання, соціалізації. Центральна фігура в арт-терапевтичному процесі – особистість, прагнуча до саморозвитку і розширенню діапазону своїх можливостей. По словам відомого психотерапевта В. В. Макарова, арт-терапія повністю відповідає всім зростаючим потребам сучасної людини в м'якому, екологічному підході до його проблем, невдач або неповної самореалізації [4].

Від сучасного мистецтва арт-терапію відрізняє те, що для неї важливо в першу чергу процес творчості і немає особливої необхідності в спеціальних навичках. Говорячи про творчість з точки зору арт-терапії, ми маємо в думку не загальноприйняте про неї розуміння, як про процес створення нових матеріальних і духовних цінностей, а розглядаємо його як подолання людиною своїх меж, розширення меж свого існування, спробу досягти певних гармоній життя, пробудження активності, спрямованої на реалізацію межових творчих можливостей.

Особливістю арт-терапевтичного підходу є те, що якість продуктів дитячої художньої діяльності визначається не параметрами сценічного або образотворчого досконалості, а іншими критеріями: ступінь прояву інтересу дітей, активності, ступінь задоволення дитини процесом художньої діяльності і емоціонального благополуччя, ступінь розвитку комунікативних контактів з ровесниками і дорослими на основі художньої діяльності.

Тем не менше, в процесі арт-терапевтичного впливу мистецтва спостерігаються якісні зміни особистості дитини: це не тільки витіснення попереднього негативного досвіду (застенчості, тривожності, неуверенності, страху публічних виступів), але і набуття нових художніх потреб, збагачення новими способами художньої діяльності, активізація внутрішніх ресурсів.

Для виявлення ефективності арт-терапевтичного методу в збагаченні соціокультурного досвіду були виділені наступні критерії: мотиваційно-ціннісний (позитивне емоціональне ставлення до арт-діяльності, прагнення і бажання покращити якість художніх знань і умінь, висока продуктивність, рівень самостійності, активність і впевненість в собі), когнітивний (усвоєння художніх представлень, знань про різні види мистецтва і способи реалізації арт-діяльності; сформованість потреби в самостійній пізнавальній активності; здатність запам'ятовувати інформацію, порівнювати, аналізувати),

деятельностный (усвоение практического опыта в коллективной арт-деятельности, опыта творческой и коммуникативной деятельности; вклад в совместную деятельность и психологическую атмосферу коллектива; степень адаптированности в детском коллективе).

Речь пойдёт о групповой арт-терапии, которая оказывает, по сравнению с индивидуальными занятиями, наиболее эффективное влияние на младших школьников в плане развития у них социальной адекватности и эмпатии. Коллектив младших школьников, по своему способу влияния на каждого из его членов, является эффективным механизмом для социальной адаптации, а арт-терапевтические методики – средством настройки его правильного функционирования.

Связующим звеном между младшим школьником и социумом, который в случае арт-терапевтических занятий представляет из себя терапевтическую группу, является творчество. Творчество – это компонент, который способен заменить в жизни младшего школьника стремление к пагубным привычкам, тягу к зарабатыванию сомнительного авторитета в социально неблагополучном окружении и желание быть похожим на девиантные стереотипы.

Творчество делает человека самодостаточным, наполняет его жизнь смыслом, заставляет стараться поступать не в ущерб себе и окружающим. Творческий процесс – это созидание в чистом виде, а значит, он не может вызвать отрицательный эффект. И чем раньше человек прикоснётся к этому роду деятельности, тем для него будет полезнее.

Ведущим понятием процесса творчества является креативность (от лат. Creatio – творение).

Одним из родоначальников исследования креативности считается американский психолог-исследователь Джой Пол Гилфорд (1897-1987). До Д. Гилфорда считалось, что психологические проблемы, возникающие перед человеком, могут решаться только в результате мышления по строго установленным схемам. Д. Гилфорд пришел к выводу, что ключ к нахождению новых идей заключается в том, чтобы отстранить рассмотрение уже известных путей мышления, касающиеся какого-либо рассматриваемого вопроса. Д. – Гилфорд называет этот способ, при котором намеренно проблема рассматривается с неожиданных точек зрения, «дивергентным мышлением» и требует скачкообразного, открытого на все стороны и охватывающего несколько тем подхода [2, с. 44-45].

По мнению П. Торренса, автора самого известного в мировой психологической практике теста измерения креативного мышления, креативность – процесс, в ходе которого ребенок становится чувствителен к трудностям, дефициту и пробелам знаний, к объединению разноплановой информации, к дисгармонии элементов; определяет связанные с этим проблемы; ищет их решения, выдвигает предположения и гипотезы о возможности решений; проверяет и опровергает эти гипотезы; модифицирует их; перепроверяет их; окончательно обосновывает результат [5, с. 27-32].

Развивая у младшего школьника креативность посредством арт-терапевтических занятий, для него появляется больше шансов на самореализацию в позитивном, созидательном ключе и, как следствие, на становление его в социально-адекватном образе жизни.

Чаще всего на негативное поведение детей младшего школьного возраста возникает от безделья и отсутствия какой-либо позитивной мотивации заниматься творческой деятельностью. Развивая креативность методами арт-терапии в младшем школьнике, мы даём ему шанс выбирать между девиантными склонностями, социально-опасными мотивами и творчеством, фантазированием, развитием собственного внутреннего мира и путеводной целью в жизни, берущей своё начало в креативном образе мышления.

Выводы. Целенаправленное использование методов стимулирования мотивации деятельности и поведения оказывает неизменно положительное влияние на эмоционально-волевую сферу младших школьников. Для поддержания постоянного интереса детей к различным видам арт-деятельности, особое значение имеет внимание педагогов к чувству

емоционального удовлетворения детей от собственного творчества. Рост мотивации заметно повышает активность и уверенность в себе: дети начинают осознавать свою значимость, ответственность, ощущать коллектив как единое целое в достижении поставленной цели, а, следовательно, улучшаются взаимоотношения со сверстниками и взрослыми.

Таким образом, очевидно, что арт-терапия в образовательном пространстве школы выступает как наиболее естественное и оптимальное условие для развития мотивационно-ценностной сферы личности, формирования у нее здоровых потребностей, мотивов и интересов деятельности (поведения), активной социальной позиции.

Литература.

1. Каган, М. С. (1995) *Философия культуры: Становление и развитие: учеб. Пособие.* СПб.: Изд-во Санкт-Петербург. 309 с.
2. Копытин А. И. (2005) *Арт-терапия в общеобразовательной школе: Методическое пособие.* СПб.: Академия постдипломного педагогического образования. 224с.
3. Лебедева, Л. Д. (2000) *Педагогические основы арт-терапии.* СПб.: ЛОИРО. 200 с.
4. Макаров, Е. Г. (1996) *Преодолеть страх, или искусствовотерапия.* М.: Школа. Пресс. 303 с.
5. Шумакова Н. Б., Е. И. Щебалнова. (1991) *Исследование творческой одаренности с использованием тестов П. Торренса у младших школьников. Вопросы психологии.* №1. С. 27-32.

THE PRACTICAL IMPLEMENTATION OF THE MODEL OF TEACHING ENGLISH IN THE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Irina Panferova

*PhD on Pedagogical Sciences, associate professor
Tashkent State Pedagogical University named after Nizami*

The use of the method of pedagogical modeling to study the process of foreign language acquisition has a wide practice. In the opinion by A. N. Shchukin, modeling allows to explore objects of different nature in order to determine and refine their existing or newly constructed characteristics [1].

In the methodological plan, we distinguish 3 stages of designing a model of teaching English in the higher educational institution:

1. The stage of modeling: the formulation of goals and objectives, the definition of the structure of the content of teaching, the selection of the content and the development of technology.
2. The design stage: determining the conditions for implementing the model of teaching English in the higher educational institution in practice, developing teaching aids for of the model.
3. The stage of implementation and diagnostics: development of monitoring of the evaluation of the quality of the proposed model and organizing its implementation in the practice of teaching.

Thus, the procedure for modeling the process of foreign language teaching in the higher educational institution includes the development of an integrated system for foreign language teaching, which reflects the goals, structure, content of the material, the learning process, methods and mechanisms of the teaching impact [2].

In our study, an attempt was made to design an algorithm of the formation of professionally-oriented competence with the means of innovative technology in organizing the classroom, extracurricular and independent work of university students and its implementation during a pedagogical experiment.

The conditions for teaching foreign languages in higher educational institutions require that students be more able to organize their own learning activities and working skills. It is important to